de percuție (incluzînd marimbafon, maracas, cinel, tobă mică, gong, trianglu), mînuite — la concertul recenzat — de către o singură persoană cu evidente aptitudini sportive și cu reflexe bine antrenate, care i-au permis să ia starturi rapide în cursele sale de viteză de la un instrument la altul.

Ca și în lucrările sale precedente, Cornel Țăranu vădește în *Racorduri* stăpînirea unui solid meșteșug în ce privește atît compoziția, cît și — mai ales — orchestrația, care-i oferă posibilitatea să realizeze combinații timbrale de o mare varietate, adeseori surprinzătoare prin efectele lor finale. Ideea de simetrie, așezată la baza prezentării materialului tematic din diferite unghiuri de vedere, nu împiedică o desfășurare plină de neprevăzut a discursului muzical, pe parcursul căruia apar și momente improvizatorice, permițînd interpreților anumite libertăți, într-un cadru totuși limitat. În ciuda acestor indiscutabile calități, piesa nu pare a constitui totuși un pas înainte în evoluția scrisului muzical al autorului, situîndu-se mai degrabă în sfera de preocupări ilustrată prin mai multe din lucrările sale precedente. Cunoscînd posibilitățile lui Cornel Țăranu, așteptăm ca noile sale creații să dovedească o mai accentuată notă personală și îndeosebi o mai clară diferențiere de conținut și de limbaj de la un opus la altul.

Dacă interpretarea lucrării, sub bagheta lui Ludovic Baci, s-a situat la nivelul cu care acest activ șef de orchestră ne-a obișnuit în atîtea din concertele sale, în schimb următorul punct al programului, poemul simfonic *Moarte și transfigurație* de Richard Strauss, nu s-a mai ridicat la aceeași înălțime. Sonoritatea orchestrei a fost „păstoasă", a lipsit transparența și dinamica, iar momentul „transfigurației" a fost mai degrabă emfatic decît solemn.

Solista serii, tînăra pianistă Dana Protopopescu — în vîrstă de abia 20 de ani — a abordat cu curaj una din culmile literaturii concertante, monumentalul și atît de pretențiosul *Concert nr. 2 în Si bemol major* de Brahms. Alegerea nu a fost dintre cele mai fericite, deși solista posedă fără îndoială unele calități remarcabile de muzicalitate, de precizie și de sensibilitate. Pentru Brahms, mai trebuie însă ceva în plus, cu deosebire forță, robustețe, capacitate de încordare dramatică. Nedispunînd pentru moment de aceste arme în arsenalul ei de mijloace interpretative, Dana Protopopescu a apărut depășită de cerințele lucrării brahmsiene. Față de actuala etapă de dezvoltare a personalității sale artistice, un concert de Mozart sau chiar unul de Chopin ar fi fost poate preferabile pentru debutul ei în fața exigentului public al simfonicelor bucureștene.

EDGAR ELIAN

Odă de Dumitru Capoianu

Dacă am ține să găsim o unitate, totuși, programului atît de compozit prezentat la simfonicul Filarmonicii „George Enescu" de dirijorul Adrian Sunshine (S.U.A.) aceasta ar fi melodicitatea pieselor lui, Sunshine ne-a purtat, într-adevăr, de la preclasica *Sonata „piano e forte"* de Giovanni Gabrieli, pînă la *Variațiuni pe o temă originală* („Enigma") de Elgar.

Scurta piesă a venețianului Gabrieli (care are meritul de a fi realizat cel dintîi asamblarea mai multor „familii"" de instrumente, căci pînă la el acestea cîntau izolat, pe grupuri) a deschis programul către lucrarea de rezistență majoră : *Concertul pentru clarinet și orchestră* de Mozart, interpretat de Aurelian-Octav Popa.

Ar fi greu să gîndim că o lucrare poate să valorifice cu mai multă eficiență posibilitățile expresive clasice ale acestui instrument înfățișate de solist într-o lumină cu totul excepțională. Nu vom mai vorbi de frumusețea și întinderea concertului, pentru a sublinia doar cîteva din realizările capitale ale interpretului : noblețea cantabilității din prima mișcare, *Allegro* ca și caracterul dramatic, imprimat cadenței ; cîntul ornamentat din partea a doua, *Adagio*, și chipul variat cu suplețe în care a redat aici dubla cadență, de asemenea, virtuozitatea de înaltă clasă desfășurată în *Allegro* final unde ritmul a îmbrăcat, la un moment dat, o mișcare legănată ca de siciliană. Aurelian-Octav Popa este un muzician rar, de o măiestrie a interpretării pe care, mărturisim, nu am întîlnit-o niciodată la acest instrument. Dincolo de virtuozitatea sa de-a dreptul transcendentă, el are un ton dulce, cald, învăluitor, fiind de relevat chipul modulant în care cîntă, pianissimele sale de o finețe ce frizează inaudibilul, expresivitatea frazării și inteligența nuanțărilor. Acestea toate au făcut și fac obiectul îndreptățitelor elogii, ale celor mai exigente critici de la noi și de peste hotare I-am sugera totuși acestui incomparabil artist atenuarea, pe cît posibil, a acelor mișcări corporale, solidare de altfel cu muzica prezentată, care însă nu știm dacă sînt absolut necesare admirabilelor sale interpretări. El însuși compozitor, clarinetistul Popa a reușit să majoreze posibilitățile de expresie ale instrumentului și *Sonata pentru clarinet solo* de Tiberiu Olah, oferită în supliment, a demonstrat din plin potențele unei execuții de o inventivitate și fantezie cu totul noi, nebănuite, pe care am mai avut de altfel prilejul să le cunoaștem mai de mult, ale acestui mare artist, conjugate cu intențiile nu mai puțin înzestratului compozitor care este Tiberiu Olah.

Este lăudabil că dirijorul oaspete s-a întrebuințat să asimileze o compoziție românească în primă audiție, *Odă* pentru cor și orchestră, de Dumitru Capoianu. Este o lucrare omagială, închinată sărbătoririi celei de XXX-a aniversări de la Eliberare. Textul poetului Eugen Jebeleanu, folosit de compozitor, slăvește dragostea și libertatea, frumusețea primăverii, a naturii.

Lucrarea debutează cu o explozie intensă de sonorități la întreaga orchestră în care alămurile sînt prioritare — o adevărată afirmare a energiei și a libertății creatoare. Sonoritățile sînt năprazнice, aprige, tumultuoase. Apoi ele descresc, lăsînd loc corului (dirijor Vasile Pîntea). Lucrarea are un caracter eroic, cu contraste vii, căci nu lipsesc nici pasaje cu caracter pastoral, bucolic. Sonoritățile sînt luminoase, orchestrația bogată. *Oda* a fost executată cu o convingătoare participare a dirijorului, corului și orchestrei ; dar unele momente — ne referim

https://biblioteca-digitala.ro

la cele de debut — au fost redate la o intensitate sonoră uneori prea mare.

Dirijorul Sunshine care s-a dovedit un muzician serios, corect, aplicat să servească generos muzica, a încheiat programul cu *Variaţii pe o temă originală* („Enigma") de Elgar — o muzică de salon, de la finele veacului trecut, foarte melodioasă, orchestrată cu o mare competenţă, dar o muzică de un diatonism edulcorat la exces.

J. — V. P.

„Jocuri IV" (Colaje) de Corneliu Dan Georgescu

Faptul că Enrique Garcia Asensio (dirijor permanent al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii spaniole din Madrid, profesor de dirijat la Conservatorul de muzică din Madrid, deţinător al unor astfel de importante distincţii cum sînt Premiul Radioteleviziunii italiene, Premiul Academici Chigiana din Siena, Premiul I şi Medalia de aur la concursul internaţional de dirijat „Dimitri Mitropoulos" din New-York) şi-a început programul la pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii române cu prima audiţie a piesei *Colaje* de Corneliu Dan Georgescu, constituie o nouă dovadă a prestigiului în neîncetată creştere de care se bucură creaţia muzicală românească dincolo de hotare. Alegerea piesei nu a fost, desigur, întîmplătoare; confruntînd data naşterii lui Asensio cu acea a lui Georgescu, constatăm că dirijorul şi compozitorul fac parte din aceeaşi generaţie, a muzicienilor sub patruzeci de ani, ceea ce explică o anumită comunitate de gusturi şi de preferinţe.

Nu este pentru prima oară cînd Corneliu Dan Georgescu — cercetător la Institutul de Etnografie şi Folclor — se inspiră în lucrările sale din melosul popular românesc. De altfel, subintitulînd noua sa lucrare (nouă pentru public, dar nu pentru compozitor, care a realizat-o cu şase ani în urmă!) *Jocuri IV*, el a subliniat că se încadrează într-un ciclu, al cărui numitor comun îl constituie folosirea unor elemente autentice de joc popular, provenind din zonele folclorice ale Maramureşului şi Bihorului. Ca şi în lucrarea sa mai veche *Motive maramureşene* (scrisă în 1963), Corneliu Dan Georgescu juxtapune aceste elemente formei generale a compoziţiei, cu deosebire că — de data aceasta — ele reprezintă doar o parte a „evenimentelor muzicale" care au loc pe parcursul desfăşurării piesei. Aceste „evenimente" — care constau uneori dintr-o suită de sunete *staccato* ale trompetelor sau tromboanelor, dintr-o scurtă intervenţie a marimbafonului sau dintr-un *glissando* la clopote, realizat cu ajutorul unei perii — se înfăţişează oarecum izolate, rupte unul de celălalt, ceea ce justifică titulatura de *Colaje*, preluată (cu sensul ei etimologic de „lipitură", de alăturare aparent arbitrară a unor fragmente extrase dintr-un alt context general) din artele plastice. Dar, ca şi în artele plastice, folosirea procedeului colajului în muzică presupune găsirea unui factor de legătură, care să subordoneze aceste „tăieturi" unui nou sens general, unificator. Factorul acesta îl constituie, în lucrarea lui Corneliu Dan Georgescu, un neîncetat zvon al instrumentelor de coarde, pe fondul căruia se reliefează cînd una, cînd alta dintre „acţiunile" muzicale strict independente, a căror succesiune are loc — după cum o declară însuşi autorul — în mod nonevolutiv, adică fără a apela la tradiţionala noţiune de „travaliu tematic". Rezultatul este fără îndoială interesant, chiar dacă nu constituie o noutate absolută în muzica contemporană şi nici măcar în creaţia autorului. Este de asemenea de apreciat că, pornind de la principiul renunţării la orice dezvoltare a unei teme muzicale în favoarea alăturării unor momente izolate pe un fond obsesiv, C. Dan Georgescu a ţinut seama de imposibilitatea receptării unui asemenea gen de muzică pe parcursul unui timp prea îndelungat. Eprimîndu-se cu conciziune, el a limitat durata piesei la opt minute, adică la timpul aproape exact, după epuizarea căruia publicul poate resimţi o senzaţie de saţietate.

Programul serii a mai cuprins muzica lui Stravinski pentru baletul *Sărbătoarea primăverii*, căreia Asensio i-a conferit o atmosferă destinsă, luminoasă, privînd lucrarea de imensa ei vitalitate şi de dezlănţuirile spectaculare atît de caracteristice. Ni s-a oferit de asemenea prilejul s-o ascultăm pe tînăra violonistă Maria Mureşan — membră a Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii — ca solistă în *Concertul nr. 2 în Mi major* de Bach. Cîntul ei ni s-a părut corect, muzical, pus la punct tehnic. În această lucrare, cele două *Allegro*-uri pretind însă exprimarea unei bucurii somptuoase, dincolo de o tehnică ireproşabilă şi de o pulsaţie strict mecanică. Este tocmai ce-i reproşăm Mariei Mureşan, lipsită de temperament, de intensitate, de forţă. Concertul acesta — ca şi cel în *la minor* — reclamă o concepţie interpretativă mai puţin ternă şi mai degrabă apropiată de stilul italian — chiar vivaldian —, care i-a servit drept model lui Bach. Iată un punct de vedere pe care-l propunem solistei ca temă de reflectare.

Antonio de Almeida — Barbara Gubisch

Suita I de Enescu pare a exercita o atracţie deosebită asupra dirijorilor oaspeţi, căci după ce am ascultat-o — numai în stagiunea curentă — interpretată (de două ori, o dată la Filarmonică, a doua oară la Radio) sub conducerea lui Remus Tzincoca, iată că şi şeful de orchestră francez, Antonio de Almeida, a inclus-o în programul susţinut la pupitrul colectivului simfonic al Radioteleviziunii. De data aceasta, lucrarea nu a avut însă şansa de a beneficia de bagheta unui autentic „enescian" ca Tzincoca. Antonio de Almeida a procurs-o oarecum „pe deasupra", fără a-i insufla conţinutul de viaţă şi atmosfera de poezie inefabilă, care definesc acest opus timpuriu al lui Enescu. În plus, *Suita* a părut şi nerepetată suficient pentru punerea la punct a detaliilor tehnice.

Nici următoarea piesă — tot de George Enescu — nu s-a bucurat de o interpretare relevabilă pe plan artistic. Cele *Şapte cîntece pe versuri de Clément Marot* — prezentate în excelenta versiune orchestrală a lui Theodor Grigoriu — necesită un solist vocal, apt să le pună în valoare infinitatea de culori, varietatea ambianţelor, lirismul plin de delicateţe, ca şi nota robustă de umor popular. Soprana Barbara Gubisch, solistă a Ooperei din Cottbus (R. D. Germană) — pe care o avem în amintire de la ediţia din 1970 a Concursului internaţional „George Enescu", unde a primit o menţiune — a părut însă prea puţin preocupată (sau poate insuficient înzestrată) pentru a face faţă acestor cerinţe. S-ar putea ca opinia noastră să fie influenţată de amintirea excepţionalei realizări a lui Dan Iordăchescu în aceste *Cîntece*, deopotrivă în sala de concert şi pe disc. În orice caz, Barbara Gubisch nu ne-a putut oferi o versiune care să înfăţişeze aceste bijuterii muzicale dintr-un unghi de vedere valabil, fie el chiar diferit de acela al lui Iordăchescu, ci doar o interpretare purtînd pecetea corectitudinii muzicale. Ceea ce, în cazul spiritualelor pagini vocale enesciene, este destul de puţin.

https://biblioteca-digitala.ro